

‘Eenmaal zwart, altijd zwart’

A

TEKST
RYAN CLAUS
FOTOGRAFIE
WINDMILL FILM

Als filmmaker Roy Dames (67) in 2013 op de excentrieke schrijver en ex-diplomaat Robbert van Lanschot (70) stuit, blijkt het creatieve duo veel met elkaar gemeen te hebben. ‘Ik was al een poosje geïntrigeerd door Roy en zijn werk,’ herinnert Van Lanschot zich. ‘Net als bijna iedereen ben ik groot fan van zijn levenswerk *Foute Vrienden*, over de vier Amsterdamse penozegabbers Verbrande Herman, Dikke Bobbie, Rooie Jos en Jantje van Amsterdam. Toen zijn nieuwe film

Parelwitte stranden, koud bier en prachtige, donkere vrouwen, zoveel als je maar wilt. De aantrekkingskracht van Kenia op *mzungu's*, gepensioneerde mannen uit Europa, wordt op grimmige wijze blootgesteld in *Afrikaanse Bruid*, de nieuwe film van Roy Dames en Jos Driessen. Nieuwe Revu kreeg alvast een voorproefje, en volgt de Don Juan van Diani Beach. ‘De Afrikaanse vrouw is loops en neukt met iedereen.’

Boksen op Zuid verscheen, over Rotterdamse straatschoffies die door hun ouwe bokskoach van de straat worden gehouden, was ik weer erg benieuwd.’

Na de première raakt Dames aan de praat met Van Lanschot, die hem zijn nieuwste boek *Breng Me Naar de Florida!* in zijn handen drukt. Het boek, met op de cover grote, Afrikaanse vrouwenlippen, is een bonte verzameling van gesprekken en ervaringen die Van Lanschot opdeed tijdens talloze bezoeken aan Afrika. Rode draad in deze rauwe en onthullende verhalen is de aantrekkingskracht tussen zwarte vrouwen en rijke, westerse mannen. De Florida is een van de bekendste nachtclubs in de Keniaanse hoofdstad Nairobi en het epicentrum van dit dubieuze circuit. Of, zoals Van Lanschot het

na vele stomende avondjes zelf omschrijft: een universum waar liefde, bedrog en tovenarij om voorrang strijden. ‘Ik heb het boek in één ruk uitgelezen,’ zegt Dames lovend. ‘Toen ik de laatste zin had gelezen, wist ik direct dat ik hier een film over moest maken.’

Elke stam geneukt

Kort na hun eerste ontmoeting stellen Dames en Van Lanschot een bont gezelschap samen van oude, gepensioneerde mannen uit Nederland, België en Duitsland, met één gemene deler: de neiging om meer tijd door te brengen in de exotische nachtclubs van Afrika dan thuis, weggrijpend achter de geraniums. ‘Het idee was om een film te maken in dezelfde stijl van *Foute Vrienden*,’ zegt Dames. ‘Drie of vier gabbers wiens

levens en verhaallijnen door elkaar heen lopen vanwege dezelfde twijfelachtige keuzes en levensstijl.’ Het vinden van geschikte kandidaten duurt niet lang, omdat Van Lanschot tijdens het schrijven van zijn boek al een indrukwekkend netwerk van *mzungu's*, de lokale term waarmee Keniaanse vrouwen blanke mannen uit West-Europa aanduiden, had opgebouwd.

Tijdens hun eerste gezamenlijke expeditie naar Afrika ontmoetten de filmmakers vier serieuze kandidaten voor hun nieuwe project. ‘We spraken met hen af in Kisumu, de derde stad van Kenia,’ herinnert Van Lanschot zich. ‘De mannen verschilden enorm van elkaar in achtergrond en karakter, maar ze deelden hun liefde voor koud bier, een warm klimaat en mooie Afrikaanse vrouwen. Het zijn ontzettend kleur- ➤

Hoofdrolspeeler Gilbert Heyndels met een van zijn veroveringen.

Afrikaanse vrouwen op zoek naar *mzungu's*, blanke mannen uit Europa.

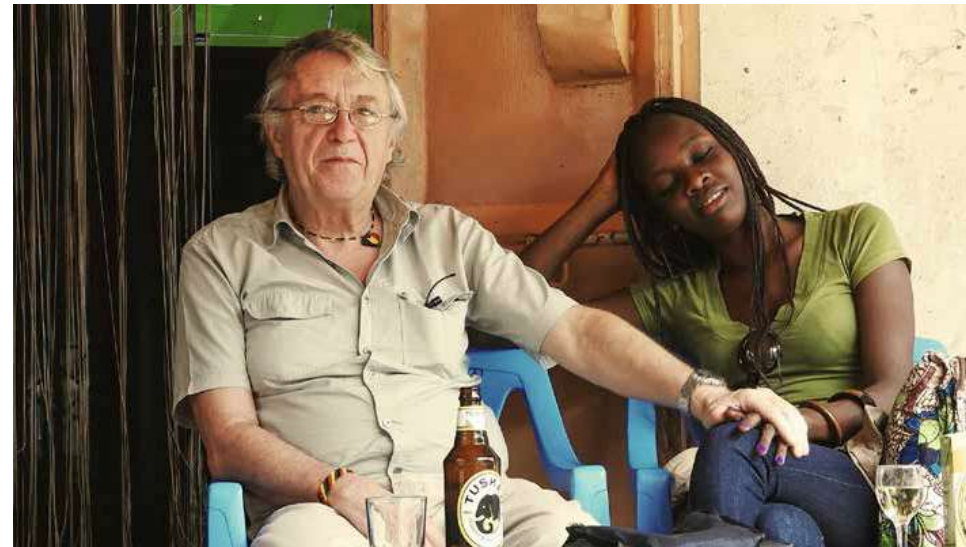
rijke figuren. Zo heb je Francis, een oude Duitser die dagelijks op zijn grote motorfiets door Kisumu crosst in een veel te korte Duitse broek, waar steevast een van zijn testikels zichtbaar onder vandaan bungelt.'

Gouden ingrediënten voor elke Roy Dames-film, maar toch valt de uiteindelijke keuze op slechts één hoofdpersoon: de markante Gilbert Heyndels. 'Hij stak met kop en schouders boven de rest uit,' zegt de regisseur. 'Hij presenteerde zich als groot ervaringsdeskundige die "elke stam van Kenia heeft geneukt". Bovendien laat hij zich fantastisch filmen, is verbaal sterk en kent geen enkele vorm van gêne. Die andere gasten

waren veel te ijdel. Voor elk shot moesten de haartjes nog even gekamd. Gilbert is precies het tegenovergestelde. Hij is helemaal puur en laat zelfs toe dat ik hem film in zijn smerige onderbroek met zijn benen gespreid op bed, terwijl hij weer eens zijn Afrikaanse geliefde tot op het bot beledigt. Welke filmmaker droomt daar nou niet van?'

Mooie kontjes en een fluwelen huid

Al snel gaan Dames en Driessen aan de slag met Gilbert, die naast zijn uitgesproken karakter een even indrukwekkende achtergrond kent. Tijdens zijn militaire diensttijd wordt hij als jonge Belg op uitzending gestuurd naar Burundi om klemgezette journalisten te bevrijden. Wanneer hij en vijftien collega-soldaten uit het vliegtuig stappen op de luchthaven van Bujumbura, worden ze overrompeld door lokale opstandelingen, Hutu's en Tutsi's. 'In die tijd hadden die lui nog geen geweren, maar speren en een pijl en boog met gif,' vertelt de voormalige paratrooper in de camera. 'Ze bleven maar komen. Onze officier beval ons om hen in het hoofd te schieten, want ze hadden een drug genomen waarmee ze over-eind bleven zolang je geen vitale plekken raakte.' Ondanks deze traumatische ervaring keert Gilbert vele jaren later, in 2006, terug naar Afrika. Naar eigen zeggen raakte hij ditmaal op slag verliefd op het continent, met name op Kenia. 'Ik

moest er elk jaar één of twee maanden terugkomen om me goed te voelen.' Na zijn pensioen vestigt hij zich definitief in Afrika en bezoekt hij de grijze dorpen van zijn oude Vlaanderen nog maar sporadisch. In de swingende steden van Nairobi, Mombassa en Kisumu dompelt Gilbert zich onder in het bruisende nachtleven, het goedkope Tusk-bier en de verleidelijke vrouwen. Zijn vrouw in België, van wie hij lange tijd gescheiden leefde, had zich jaren geleden verhangen. Het was voor Gilbert genoeg aanleiding om voortaan met volle teugen van het leven te genieten. In Afrika.

Een van de eerste opnames van *Afrikaanse Bruid* in 2014 vindt plaats in De Panne, een grauw en troosteloos kustplaatsje aan de Noordzee. In het appartement van een vriend danst Gilbert op vrolijke Afrikaanse muziek, terwijl hij hem overtuigt dat het leven op het zuidelijker gelegen continent vele malen beter is dan in België. 'Eenmaal zwart, altijd zwart. Dat mooie leventie kan je hier niet hebben. Afrikaanse vrouwen vinden mij een echte gentleman, terwijl de lokale mannen daar heel primitief zijn, rieken en geen respect hebben voor vrouwen.' De kameraad van Gilbert lijkt overtuigd: 'Ik ga ook naar Afrika!' Dat zijn vrouw aan dezelfde tafel zit, lijkt hem weinig te schelen. Zijn motieven – en ook van honderden andere West-Europese mannen die dezelfde levensstijl eropna houden – steekt hij niet onder stoelen of banken.

Zowel de film van Dames en Driessen als het boek van Van Lanschot driuvt van de seks. 'De Afrikaanse vrouw is loops en neukt met iedereen,'

verklaart de levenslustige Gilbert in het boek van Van Lanschot. 'Ze zijn sexy en erotisch. Ze hebben mooie kontjes en een fluwelen huid. Als je ze doggystyle neemt, zie je hun lichaamsvorm in al zijn glorie. Maar je moet ze wel jong nemen.'

Ticket voor een beter leven

Ook in de film praat Gilbert schaaamteloos over zijn passie voor zwarte vrouwen. 'Pijpen kan ze heel goed,' zegt hij op haast deskundige toon over Lillian, een van zijn vele Afrikaanse veroveringen. 'Je mag zelfs in haar mond klaarkomen, daar maakt ze geen enkel probleem van. Bovendien heeft ze een heel mooi, glad poesje. Ik heb nog nooit zo'n nat kutje gehad in mijn leven. Zij heeft alles wat ik wil.'

Op hun beurt lichten de Keniaanse vrouwen toe waarom *mzungu's* als Gilbert niet als enige baat hebben bij intercontinentale relaties. 'Blanke mannen weten wat liefde is. Ze houden van je, wie je ook bent. Zij erkennen hun kinderen. Niet zoals Afrikanen, die zien vrouwen als openbaar vervoer. Ze rijden een stukje mee en stappen daarna weer uit. Het kan ze niks schelen. Witte mannen geven je hete liefde in bed. Ze zijn langzaam, ze doen het niet om snel klaar te komen. Je voelt het diep vanbinnen.'

Op de standen van Diani Beach, waar Gilbert het liefst zijn dagen slijt als hij in Afrika vertoeft, struinen mooie, jonge vrouwen uit heel Afrika de kustlijn af voor verse *mzungu's*. 'Kijk, die daar heeft een lelijk gezicht,' stoot een meisje haar vriendin aan. 'Waarom kijk je naar zijn' ➤

Een dijbeen en een bierje onder handbereik.

'Witte mannen als vrouwen zijn nu eenmaal een ticket voor een beter leven in Europa. Andersom oefent Afrika een mysterieuze aantrekkingskracht uit op Europeanen'

Jos Driessen en Lillian
wag en dansje op
hun bruiloft.

gezicht? Je moet naar zijn portemonnee kijken!' Ze geven elkaar lachend een high five. 'Maar het zijn niet alleen westerse mannen,' verzekert Van Lanschot. 'Deze stranden worden vooral bewandeld door Europese vrouwen op zoek naar een Afrikaanse man. Dat is nu eenmaal een fantasie voor veel witte vrouwen. Hier keuren zij vanaf hun ligbedje van hun strandhotels langslappende locals, die ze voor het uitkiezen hebben. Deze vrouwen hebben twee smaken: de Masai, ofwel grote, lange mannen uit de Masai-herdersstam, of de Rasta. Alle andere mannen, groot, leuk, kort haar, sieraden, noem maar op: volkomen kansloos. Die zitten niet in het droombeeld van de Europese vrouw. Dit leidt tot grote ergernissen bij al die kansloze mannen, die heel ver gaan om zich om te bouwen tot Masai-man om een Europese vrouw te scoren. Wat je vervolgens ziet is een bizar tafereel op deze stranden, waar allerlei quasi Masai-mannen met speren en grote gaten in de oren een hele slechte versie neerzetten van de echte, makkelijk herkenbare Masai-man.' De moeite die Afrikanen doen voor blanke toeristen is volgens Van Lanschot eenvoudig te verklaren. 'Zowel witte mannen als vrouwen zijn voor Afrikanen nu eenmaal een ticket voor een beter leven in Europa. Andersom oefent Afrika een ontzettend grote, mysterieuze aantrekkingskracht uit op Europeanen.'

Gilbert Heyndels
ontmoet niet alleen
liefdevolle blikken
in Kenia.

Don Juan van Diani Beach

Drie jaar lang volgt het filmduo hun hoofdperson op de voet. Maar liefst negen keer reizen ze af naar Kenia voor de film waarin de gepensioneerd Belg wordt geportretteerd als een beruchte sekstoerist met als bijnaam de Don Juan van Diani Beach. Toch zijn de filmmakers er heilig van overtuigd dat Gilbert tijdens al zijn jaren in Afrika op zoek was naar meer dan alleen seks. Van Lanschot: 'Diep in zijn hart droomde hij van balans, een mooi huisje aan het strand met één vrouw en kinderen. Toch ging het elke keer weer mis.' Het ogenschijnlijk paradijselijke leventje van Gilbert in Afrika krijgt gaandeweg een groeiende schaduwzijde. Met zijn vele vriendinnen lukt het de Vlaming maar niet om er een normale relatie mee op te bouwen. Zelfs Helen, bij wie hij meerdere malen terugkeert en een goede band met haar dochter ontwikkelt, krijgt van Gilbert de volle laag als hij weer eens straatbezopen is. 'Ik had er soms ontzettend veel moeite mee dat hij die vrouwen zo hard beledigde,' geeft Dames achteraf toe. 'Als filmmaker wil je alleen maar laten zien wat er gebeurt, zonder partij te kiezen. Maar één keer ben ik er tussengekomen. Hij ging gewoon veel te ver. Hij noemde een van zijn meisjes tweedehands, omdat ze een baby had. Toen werd ik

echt kwaad op hem. Dat is gefilmd, maar we hebben toch gekozen om het niet in de film te stoppen.'

Dames beseft dat hij met zijn portret van de bij vlagen vrouwonvriendelijke en discriminerende Gilbert wederom een controversiële film aflevert. 'Uit feministisch oogpunt is de film een doodzonde. Tegelijkertijd is het een taboe. Het verhaal van Gilbert gebeurt op grote schaal en wij veroordelen dat heel makkelijk vanuit onze eigen identiteit. Het leven is daar heel anders, maar dan ook echt in alle aspecten. Dat laat de film zien. Wat Gilbert betreft: dat was een klootzak, maar als je alle minnen en plussen tegen elkaar afweegt, was het gewoon een fantastische en pure gozer.'

In 2017 overlijdt Gilbert in Kenia tussen zijn Afrikaanse vrouwen. Nog geen dag later stapten Dames, Driessen en Van Lanschot in Mombassa uit het vliegtuig voor zijn crematie. 'Hij stierf zonder geld voor zijn eigen begrafenis en zijn familie wilde hem toen al niet meer kennen,' zegt Van Lanschot. 'De Belgische ambassade heeft de uitvaartkosten op zich genomen, met de voorwaarde dat het de allergeodkoopste variant zou worden, ofwel een crematie in een hindoe-crematorium. Gilbert had helemaal niets met hindoeïsme, maar eindigde toch op een rituele brandstapel. Gelukkig maar, want

'Pijpen kan ze heel goed. Je mag zelfs in haar mond klaarkomen, daar maakt ze geen enkel probleem van. Bovendien heeft ze een heel mooi, glad poesje'

het alternatief was om als zwerver in een zak te worden geknoopt en met enkele honderden andere zwervers in een grote kuil te eindigen.' Over de doodsoorzaak tasten de filmmakers nog steeds in het duister. 'De lokale arts zei dat het door de drank kwam,' zegt Van Lanschot. 'Maar dat is geconcludeerd na een vluchtige check. Het zegt niets.' Ook voor Dames, die zijn hoofdperson na drie jaar intensief filmen als vriend beschouwde en nog steeds mist, blijft het gissen. 'Vergiftiging door een van zijn vrouwen sluit ik niet uit,' stelt de regisseur. 'Het gebeurt vaak genoeg, je komt er alleen nooit achter.'

Wie in dat geval de mogelijke dader is, weet Dames al. 'Het viel me gewoon op dat Helen nooit bedroefd is geweest door zijn dood. Zij is degene die zijn rekening direct leegplunderde nadat hij stierf.'

'Wat in Afrika gebeurt, blijft in Afrika'

Een film schieten in een ontwikkelingsland bleek voor Dames soms een grote uitdaging, ook al omdat de terroristische Somalische organisatie Al-Shabaab aanwezig was in de straten van Kenia. 'We waren net begonnen met filmen toen ze honderdvijftig mensen doodschoten bij een universiteit in de omgeving.' De filmmaker uit Heemskerk deinsde echter niet terug voor de constante dreiging van terreur. 'Integendeel, ik vond het juist wel spannend om in zo'n gebied te filmen.'

Aan Van Lanschot had Dames tijdens de vele Afrikaanse expedities een goede gids. 'Ik maakte Roy wegwijz in Afrika,' zegt de auteur. 'De juiste hoteladresjes, hoe om te gaan met de douane, hoeveel betaal je voor een tuktuk, het regelen van cameravergunningen... Maar ik bleef vooral omdat ik het ontzettend leuk vond. Elke reis naar Afrika was weer een feest.'

Niet alleen Van Lanschot denkt met plezier terug aan zijn Afrikaanse avontuur. Voor filmeditor Jos Driessen (61) werd het project een ervaring die zijn leven voorgoed op zijn kop zou zetten. 'Het was mijn eerste keer in Afrika,' blikt hij blij- ➤

Roy Dames (l) en Jos Driessen.

moedig terug naar 2016. Driessen is dan mee met Dames in Mombassa voor technische ondersteuning. Op zijn eerste vrije avond besluit hij eens een kijkje te nemen in die veelbesproken, opwindende nachtclubs van Kenia. 'Ik had Robberts boek gelezen, dus ik was op mijn hoede voor verleidelijke vrouwen. Ik was niks van plan, want ik had thuis al tien jaar een lieve vriendin. Ik had gewoon zin in een avondje uit. Al direct toen ik de club binnenstapte, werd ik overvallen door prachtige meiden. Een voor een vielen ze me aan, ik moest ze van me afstoten. Met het meisje met de mooiste glimlach ging ik in gesprek, vooral om al die andere vrouwen op afstand te houden.' 'Zijn lengte viel me direct op,' zegt Lillian (36) over haar eerste minuten met de boomlange Hollander. 'Toen ik hem aansprak, vertelde hij me dat hij al een vriendin had, in Nederland. "Geef niks," zei ik, "we kunnen gewoon een leuke avond hebben, toch?" Na een beetje dan-

'Hij laat zelfs toe dat ik hem film in zijn smerige onderbroek met zijn benen gespreid op bed, terwijl hij weer eens zijn Afrikaanse geliefde tot op het bot beledigt'

sen en drinken zei hij: "Oké, we kunnen één leuke avond hebben."

Driessen: 'Ik was nieuwsgierig én verleid. Mijn gedachte was: wat in Afrika gebeurt, blijft in Afrika.' Het avontuurtje van de Amsterdamse editor werd geen onenightstand. 'Vanaf die avond waren we elk moment samen,' zegt Driessen, nog steeds zichtbaar verliefd. 'We brachten elke minuut van de dag met elkaar door. Ik ben na die twee weken nog vijf of zes keer teruggegaan naar Kenia. Voor de film, maar vooral voor Lillian.'

Geen goedkope stoephoeren

In de zomer van 2018 trouwt de editor met zijn 25 jaar jongere verovering uit Afrika. 'Het was een gigantisch feest in Nairobi, met zeker driehonderd mensen,' glimlacht Driessen. 'Een groot deel van mijn familie was overgekomen. Ze moesten wennen aan het idee, maar steunen ons volop. Mijn complete vriendenkring, die me aanvankelijk alleen maar had gewaarschuwd voor die verderfelijke Afrikaanse vrouwen, was naar Kenia gevlogen voor wat ze later noemden een "once-in-a-lifetime-experience". Sinds vijf maanden woont Lillian samen met haar dochter (18) bij Driessen in Amsterdam. In het trendy Volkshotel, op loopafstand van hun appartement, werkt ze als schoonmaakster. 'Soms komt de manager naast me zitten als ik een broodje eet in mijn pauze. Daar snap ik helemaal niks van. In Kenia ben je als schoonmaken- de vrouw niks waard.'

Ondanks de gigantische cultuurschok beschouwt Lilly haar nieuwe leven in Europa nu al als een doorslaand succes. 'Mijn leven vóór Jos was vreselijk. In Kenia is er geen werk voor vrouwen, ons leven staat altijd stil. We zijn afhankelijk van mannen, maar die zijn onbetrouwbaar. Zodra je zwanger bent, zijn ze alweer vertrokken. Hier in Europa is het leven veel beter en zijn er meer kansen.'

Driessen vult zijn vrouw aan: 'Pas na meerdere bezoeken begon ik te begrijpen hoe kansloos het leven van vrouwen in Kenia werkelijk is. Met onze film laten we hopelijk zien dat vrouwen als Lilly geen goedkope stoephoeren zijn, maar simpelweg vrouwen die hunkeren naar een normaal, zorgeloos bestaan. Net als iedereen.'

Vogel voor de kat

Afrikaanse vrouwen kunnen niet verliefd worden op westerse mannen, maar westerse mannen worden wel verliefd op Afrikaanse vrouwen. Althans, volgens Gilbert, vlak nadat hij weer knallende ruzie heeft gemaakt met een van zijn vriendinnen. 'En dan ben je een vogel voor de kat.' Driessen onderschrijft die uitspraak niet. 'Het draait niet alleen maar om seks en geld, al lijkt dat wel vaak zo. Voor veel

blanke mannen in Afrika begint het wel met seks, en voor vrouwen met geld. Beide dingen zijn nou eenmaal belangrijk, in elke relatie. In Kenia hebben ze een gezegde: liefde brengt geen eten op tafel. In het Westen kunnen wij daar ook niet van loskomen, dat is een utopie. Geld heeft nou eenmaal een grote aantrekkingskracht. Hier worden onze vrouwen helemaal wild van beroemde Ajax-spelers of acteurs. Voor Keniaanse vrouwen kan een man met een beetje geld hun leven veranderen.'

Fresh

Ook Van Lanschot voorziet voor de gemiddelde Nieuwe Revu-lezer in Kenia een gouden toekomst: 'Als jij morgen in je eentje de Florida zou binnenlopen, vallen de mooiste vrouwen in bosjes over je heen. Bovendien heb jij iets wat ze in Afrika heel aantrekkelijk vinden: geen Afrika-ervaring. Jij bent nog fresh. De meisjes zien en voelen aan alles dat jij voor het eerst in Afrika bent en zullen daarom letterlijk voor je vechten. Zeker in de winter, nu je huid nog lekker bleek en pafferig is. Hoe ongezonder van de Europese winter, hoe sneller je in Afrika scoort. Als jij gebruind van de Keniaanse zon op jacht gaat, zal je minder succes boeken.' ✕

Wegens de coronamaatregelen is de première van *Afrikaanse Bruid* van Roy Dames en Jos Driessen inmiddels uitgesteld tot september 2020.